

کارگاه آموزش حقوق

جلد هشتم

شیوه رسیدگی، صدور و اجرای رای در داوری
به انضمام رویه و آراء قضایی

دکتر صاحب‌الله سلطانیان

مدرس دانشگاه

www.ketab.ir

سرشناسه	سلطانیان، صحبت‌الله، ۱۳۳۸-
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام. Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	کارگاه آموزش حقوق جلد ۸/ صحبت‌الله سلطانیان
مشخصات نشر	تهران: نشر میزان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	ج. ۸ ص. ۲۵۶
فروست	نشر میزان: ۱۳۸۷، ۱۳۸۸، ۱۳۸۹، ۱۳۹۰، ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۴۱۰، ۱۴۱۱
شابک	ج. ۱: 978-964-511-986-5 ج. ۲: 978-964-511-978-2
ج. ۳: 978-964-511-988-9 ج. ۴: 978-964-511-989-6 ج. ۵: 978-964-511-990-2	
ج. ۶: 978-964-511-991-9 ج. ۷: 978-622-212-219-5 ج. ۸: 978-622-212-220-1	
وضعیت فهرست‌نویسی: فیپا	
مدرجات	ج. ۱: آیین دادرسی مدنی، ج. ۲: اجاره، سرقتی و حق کسب و پیشینه و اسناد تجاری در قوانین، دکترین و آراء قضایی، ج. ۳: بیع، اثبات مالکیت، الزام به تنظیم سند رسمی ... ج. ۴: حواله، رهن، سقوط تعهدات، شرکت، صلح، ضمان عقدی ... ج. ۵: عاریه، قرض، مضاربه، معاوضه، ودیعه، وصیت ... ج. ۶: دعاوی علیه وزارتخانه‌ها، شهرداری و دولت، شناسنامه، کمیسیون‌ها، بانک‌ها، توقف و ورشکستگی و اعسار. ج. ۷: کاربرد اسناد تجارت در قوانین، دکترین و آراء قضایی براساس آخرین تغییرات قانون چک. ج. ۸: شیوه رسیدگی، صدور و اجرای رأی در داوری به انضمام رویه و آراء قضایی.
موضوع	آیین دادرسی مدنی — ایران Civil procedure--Iran
موضوع	حقوق مدنی — ایران Civil rights -- Iran
موضوع	حقوق تجارت — ایران Commercial law -- Iran
موضوع	دادگاه‌ها — ایران Courts -- Iran
رده‌بندی کنگره	۲۱۳۹۷س/۱۷۱۰ KMLH
رده‌بندی دیویی	۳۴۷/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۳۴۰۷۷۶

هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، کپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.
لطفاً در صورت مشاهده، موارد را به شماره تلفن‌های ذیل اطلاع دهید.

۱۴۱۱
نشر میزان
کارگاه آموزش حقوق (جلد هشتم)
دکتر صحبت‌الله سلطانیان
چاپ اول: زمستان ۱۴۰۰
قیمت: ۷۵۰۰۰ تومان
شماره: ۱۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۲۱۲-۲۱۹-۵

نشر میزان: خیابان سهروردی شمالی، خیابان خرمشهر، پلاک ۶۲
تلفن دفتر مرکزی: ۸۸۵۳۹۱۳۱ - ۸۸۵۳۲۱۲۴ تلفن مرکز پخش و فروش: ۸۸۳۳۹۵۲۹ - ۸۸۳۳۹۵۳۰
فروشگاه مرکزی: خ انقلاب، رویروی درب اصلی دانشگاه تهران، ابتدای خ فخررازی، پلاک ۸۳، تلفن ۶۶۴۶۷۷۷۰
پست الکترونیکی: mizannasher@yahoo.com وب سایت: www.mizan-law.ir
اینستاگرام: nashremizan کانال تلگرام: t.me/nashremizan

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۹
فصل نخست: مفهوم، انواع و قوانین ناظر بر داوری.....	۲۱
مبحث نخست: مفهوم، ویژگی‌ها و محاسن داوری.....	۲۱
گفتار نخست: تعریف داوری در لغت و قوانین مختلف.....	۲۱
۱- تعریف داوری در لغت.....	۲۲
۲- تعریف داوری در قوانین مختلف.....	۲۲
الف - قانون آیین دادرسی مدنی.....	۲۲
ب - قانون داوری تجاری بین‌المللی (م ۱ بند الف).....	۲۲
۱. رویه قضایی در خصوص امکان یا عدم امکان دخالت دادگاه برای تعیین داور مرضی الطرفین.....	۲۳
۲. رویه قضایی در خصوص تعیین داور مرضی الطرفین توسط دادگاه.....	۲۴
۳. رویه قضایی در خصوص تجدیدنظر از قرارداد درخواست تعیین داور.....	۲۶
۴. رویه قضایی در خصوص تجدیدنظرخواهی از تصمیم راجع به تعیین داور.....	۲۸
۵. رویه قضایی در خصوص صدور رأی مجدد توسط داور مرضی الطرفین.....	۲۹
ج - قانون تشکیل دادگاه‌های عمومی و انقلاب مصوب ۱۳۷۳.....	۳۰
گفتار دوم: ویژگی‌های داوری.....	۳۰

- ۱- اتکای داورى به قرارداد..... ۳۱
- ۲- حل و فصل اختلاف با صدور رأى..... ۳۱
- ۳- لزوم مستند بودن رأى داور به اصول و مبانی حقوقی..... ۳۱
- ۴- قطعی و الزام آور بودن رأى داور..... ۳۱
- گفتار سوم: محاسن داورى..... ۳۱
- ۱- آگاهی داوران از کم و کیف و موضوع اختلافات..... ۳۱
- ۲- سرعت رسیدگی داوران..... ۳۲
- ۳- رازداری داوران..... ۳۲
- ۴- تخصص و تبحر داوران در موضوع مورد اختلاف..... ۳۲
- ۵- هزینه‌های کمتر در رسیدگی در داورى..... ۳۲
- مبحث دوم: انواع داورى..... ۳۳
- گفتار نخست: داورى داخلی و بین‌المللى..... ۳۳
- ۱- داورى داخلی..... ۳۳
- ۲- داورى بین‌الملل..... ۳۳
- ۳- تفاوت‌های داورى داخلی و بین‌الملل..... ۳۳
- گفتار دوم: داورى موردی و سازمانی..... ۳۵
- ۱- داورى موردی..... ۳۵
- ۲- داورى سازمانی..... ۳۵
- گفتار سوم: داورى اجباری و اختیاری..... ۳۶
- ۱- قانون خانواده، ماده ۲۷ در طلاق غیرتوافقی..... ۳۸
- ۲- قانون بخش تعاون مصوب ۱۳۷۰ بند ۳ ماده ۵۷..... ۳۸
- ۳- قانون پیش‌فروش ساختمان مصوب ۸۹ م ۲۰..... ۳۹
- ۴- داورى در قانون بازار اوراق بهادار مصوب ۱۳۸۴..... ۳۹
- * رویه قضایی در خصوص مرجع رسیدگی به اختلافات راجع به معاملات بورس..... ۳۹
- گفتار چهارم: داورى تجاری و غیر تجاری (مدنی)..... ۴۲
- ۱- داورى تجاری..... ۴۲
- ۲- داورى غیر تجاری (مدنی)..... ۴۴

۳- تفاوت های تجاری بودن در قانون داوری تجاری بین المللی با تجاری بودن در

کنوانسیون نیویورک..... ۴۴

مبحث سوم: قوانین و مقررات ناظر بر داوری در ایران..... ۴۴

گفتار نخست: قانون آیین دادرسی مدنی..... ۴۵

گفتار دوم: قانون داوری تجاری بین المللی..... ۴۶

گفتار سوم: کنوانسیون شناسایی و اجرای آراء داوری خارجی..... ۴۶

گفتار چهارم: سایر قوانین و مقررات عمده ناظر به داوری..... ۴۷

فصل دوم: موافقت نامه داوری..... ۴۹

۱- رویه قضایی در خصوص عدم تعیین موضوع و دامنه صلاحیت داور..... ۴۹

۲- تفاوت قرارنامه داوری و قرارداد داوری..... ۵۱

۳- نمونه قرارنامه داوری..... ۵۲

مبحث نخست: انواع موافقت نامه داوری و شرایط آن..... ۵۳

گفتار نخست: انواع موافقت نامه داوری (شکل موافقت نامه)..... ۵۳

۱- قرارداد داوری و زمان انعقاد آن..... ۵۴

۲- شرط داوری و زمان انعقاد آن..... ۵۴

* رویه قضایی در خصوص اعتبار شرط داوری با وجود اتمام مدت قرارداد..... ۵۴

۳- قرارداد داوری عملی..... ۵۵

گفتار دوم: شرایط موافقت نامه داوری (در هر دو شکل)..... ۵۶

۱- شرایط مشترک هر دو شکل موافقت نامه داوری..... ۵۶

۱-۱- قصد و بیان اراده قصد و رضای طرفین..... ۵۷

۲-۱- اهلیت طرفین برای اقامه دعوا (م ۴۵۴ ق.آ.د.م)..... ۵۸

۳-۱- معین بودن موضوع موافقت نامه داوری..... ۶۱

۴-۱- قابل ارجاع بودن اختلاف موضوع موافقت نامه به داوری (داوری پذیری

اختلاف)..... ۶۲

الف - دعوای عمومی..... ۶۳

ب - دعوای ورشکستگی (بند ۱ م ۴۹۶ ق.آ.د.م)..... ۶۳

مقدمه

دقیقاً معلوم نیست که داوری از چه زمانی شکل گرفته، اما آنچه مسلم است، سابقه آن از دادرسی بیشتر است. قبل از اینکه انسان پی ببرد که برای حل و فصل اختلافات خود نیاز به یک تشکیلات قضایی دارد، داوری وسیله‌ای برای حل و فصل اختلافات بوده است.

ایجاد تشکیلات عریض و طویل قضایی باعث نشده که داوری از بین برود و این روش حل و فصل اختلافات در کنار دادرسی به حیات خود ادامه داده است. از اوایل قرن بیستم، داوری برای حل و فصل اختلافات تجاری بین‌المللی بیش از پیش مورد توجه تجار و فعالان اقتصادی بین‌المللی قرار گرفت. این گرایش به همراه ایجاد بسترهای حقوقی مناسب، باعث گسترش سریع داوری برای حل و فصل اختلافات تجاری بین‌المللی شد.

تصویب معاهدات و کنوانسیون‌های دو جانبه و چندجانبه بین کشورها، تهیه مقررات داوری تجاری بین‌المللی، راه اندازی سازمان‌های داوری بین‌المللی و وضع و اصلاح قوانین ملی ناظر به داوری تجاری بین‌المللی از جمله فعالیت‌های بین‌المللی و ملی است که باعث رونق داوری گردید.

هر چند در فعالیت‌های اقتصادی داخلی، داوری هنوز نتوانسته به رقیب جدی دادرسی تبدیل شود، اما در فعالیت‌های تجاری و اقتصادی بین‌المللی، داوری توانسته جایگاه مناسبی را پیدا کند.^۱

دادرسی تنها از اعمال حاکمیت دولت بوده و باید به وسیله قضاوت دولتی انجام گیرد،

۱. شیروی، عبدالحسین، داوری تجاری بین‌المللی، انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، چاپ هفتم، ۱۳۹۶، ص ۴.

ولی چون شمار دعاوی روز به روز در حال افزایش است، دادگاه‌ها نمی‌توانند با سرعت به آن‌ها رسیدگی کرده و رضایت مردم را به شیوه مطلوبی جلب کنند و یا ممکن است اصحاب دعا به عللی مانند سنگینی هزینه و اطاله کار، نخواهند دعاوی خود را در دادگاه مطرح کنند. در این صورت می‌توانند آن را نزد اشخاصی که به درستی و امانت معروف بوده و معلومات حقوقی و اطلاعات فنی نیز دارند، مطرح سازند.

از این رو در کنار دادرسی دولتی، یک نوع دادرسی غیر دولتی یا دادرسی خصوصی به وجود آمده است، که آن را «داوری» می‌گویند که از سوی داور (قاضی خصوصی) انجام می‌شود. ارجاع امر به داور باید بر اساس قرارداد باشد و قرارداد نیز به صورت کتبی یا شفاهی است.^۱

www.ketab.ir

۱. در مورد لزوم کتبی بودن قرارداد در داوری بین‌المللی توضیح تکمیلی خواهد آمد.